

GECOMBINEERDE COMMISSIE VENNOOTSCHAPSRECHT

van de

Nederlandse orde van advocaten

en de

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Advies inzake

Het voorstel van wet tot wijziging van de Registratiewet 1970 in verband met de instelling van een centraal aandeelhoudersregister (Wet centraal aandeelhoudersregister) (34661)

1. Inleiding

De Gecombineerde Commissie Vennootschapsrecht van de NOVA en de KNB (de "**GCV**") heeft verheugd kennisgenomen van het voorstel van wet tot wijziging van de Registratiewet 1970 in verband met de instelling van een centraal aandeelhoudersregister (Wet centraal aandeelhoudersregister). De GCV meent dat dit voorstel voorziet in een aantal belangrijke behoeften.

Allereerst de behoefte bij opsporingsinstanties om deugdelijke, betrouwbare en actuele gegevens te verkrijgen rondom de houders van aandelen op naam in Nederlandse besloten en naamloze vennootschappen. Door de registratie van deze gegevens via de notaris te laten gaan, zijn al deze aspecten gegarandeerd.

Bovendien zal een goed werkend centraal aandeelhoudersregister dat door het notariaat gevuld en geraadpleegd wordt, de rechtszekerheid vergroten bij overdracht van aandelen op naam en het vestigen van beperkte rechten.

2. Algemene opmerkingen

Besloten register

De keuze om het Centraal Aandeelhoudersregister ("**CAR**") een besloten register te laten zijn dat naast de notaris voor de uitoefening van zijn functie slechts door een beperkt aantal overheidsorganen en door specifiek daartoe aangewezen instanties kan worden geraadpleegd, vindt de GCV juist. In Nederland is er, zoals ook in de toelichting geconstateerd, bij een groot aantal met name familiebedrijven grote zorg over de openbaarheid van het UBO-register. Indien ook het CAR openbaar zou worden gesteld zou dit de concurrentiepositie van Nederlandse rechtspersonen binnen Europa ernstig kunnen aantasten. Door het CAR grotendeels besloten te houden is deze problematiek niet te verwachten, zolang de kring van partijen die toegang heeft tot dit register ook zo veel mogelijk beperkt wordt. Gezien de delegatiebepaling die in het wetsvoorstel is opgenomen, is het thans niet duidelijk welke gegevens moeten worden ingeschreven en welke partijen exact inzage krijgen.

De GCV pleit ervoor om de kring van personen die inzage-gerechtigd is zoveel mogelijk te beperken. Voorts is de GCV van mening dat de rechtszekerheid omtrent de regeling bevorderd zal worden, indien de regeling zelf limitatief alle partijen die inzage hebben vermeldt, in tegenstelling tot het tevens gebruik maken van een delegatiebepaling. Daarbij zou de GCV ervoor willen pleiten om slechts toegang te geven aan wettelijk gereguleerde instellingen die onder overheidstoezicht staan en / of een tuchtrechtregeling kennen. Voorkomen moet worden dat de informatie in het CAR feitelijk openbaar wordt.

Naast de behoefte bij opsporingsinstanties bestaat er ook behoefte bij de belastingdienst om inzage te hebben in actuele gegevens van aandeelhouders. De GCV benadrukt dat er sprake is van een met het kadaster vergelijkbaar negatief stelsel. Dit betekent dat registratie in het CAR niet betekent dat de daar aangegeven persoon ook daadwerkelijk aandeelhouder is. Zo kunnen vererving, echtscheiding, intrekking van aandelen, omzetting van aandelen van de ene soort in de andere soort, grensoverschrijdende fusie naar een buitenlandse rechtspersoon, overgang van aandelen onder algemene titel krachtens een fusie naar buitenlands recht, vervulling van een voorwaarde bij een levering onder opschortende of ontbindende voorwaarde en liquidatie van een vennootschap, ook buiten een notaris om geschieden. Toch zal de notaris in veel van deze gevallen geraadpleegd worden, zodat hij, in het kader van een juiste ambtsvervulling, ook deze gegevens kan registreren. Ook bij het kadaster spelen problemen rondom het negatief stelsel, zeker als het de registratie van schepen betreft die kunnen worden verkleind, samengevoegd en verschroot. In de praktijk zijn deze knelpunten eerder van beperkt dan van majeur belang.

Vullen register

De GCV vindt het verstandig dat er niet direct voor een volledig gevuld register wordt gekozen. De tijd zal op dit punt vanzelf haar werk doen zonder al te grote kosten. Hoewel gezien de beperkte feitelijke invulling nog niet duidelijk is hoe het register eruit zal zien, acht de GCV het van belang dat een notaris op verzoek van een aandeelhouder ook zonder notariële transactie kan overgaan tot registratie van diens aandelenbezit. Het lijkt logisch dat dit kan geschieden door een akte houdende vaststelling van aandeelhouderschap, waarbij de naam van de vennootschap en de aandeelhouder en het aantal gehouden aandelen en de soort kan worden geregistreerd. Indien dit op deze wijze ook voor pandrechten en vruchtgebruik op aandelen kan geschieden zullen financiers gezien de kenbaarheid voor andere notarissen hier waarschijnlijk al snel gebruik van willen maken. Het risico dat aandelen worden overgedragen zonder dat er kennis is van een pandrecht of vruchtgebruik wordt daardoor zoveel mogelijk vermeden. Hierdoor zal het register snel worden gevuld.

Een aandachtspunt is er wel voor de certificaathouder met vergaderrecht van aandelen in een B.V. en voor een houder van een met medewerking van een N.V. uitgegeven certificaat van een aandeel. Hieraan kent art. 3:294 BW een wettelijk pandrecht toe. De GCV leest de tekst zo dat aangezien de wet hiervoor geen notariële akte voorschrijft, dit pandrecht niet hoeft te worden geregistreerd, ook niet indien de certificeringsvoorwaarden een notariële akte voorschrijven of partijen ervoor kiezen om de overdracht bij notariële akte te laten vastleggen. Daarnaast is het wellicht raadzaam om ook houders van certificaten van aandelen aan wie vergaderrechten toekomen in te schrijven in het register. Zij bekleden immers een positie binnen de vennootschap die sterk lijkt op de positie van stemrechtloze aandeelhouders. Dit staat los van het feit dat bij het betrokken administratiekantoor bekend is wie de desbetreffende certificaathouders zijn. Het is de GCV onduidelijk hoe deze informatie eventueel ook voor opsporingsdoeleinden kan worden aangewend.

In te schrijven gegevens

Zoals gezegd is het, gezien de delegatiebepaling in het wetsvoorstel, nu nog niet duidelijk welke gegevens moeten worden ingeschreven. Omdat de gegevens privacygevoelige elementen bevatten, verdient het de voorkeur van de GCV dat deze lijst van gegevens in de wet wordt opgenomen en niet via een delegatiebevoegdheid. Indien echter zou worden vastgehouden aan delegatie, acht de GCV het waardevol dat in de memorie van toelichting is opgenomen dat de KNB nauw betrokken zal worden bij het opstellen van de ministeriële regeling tot vaststelling van de lijst van in te schrijven gegevens.

Registratie in het CAR en de rol van de notaris

De notaris kan bij een aandelenoverdracht vooraf controleren of de aandelen worden gehouden door de verkoper. Echter, zoals hiervoor opgemerkt, de inhoud van het CAR geeft geen absolute zekerheid. Het feit dat de notaris de registratie uiterlijk de volgende werkdag moet realiseren, is een verstandige keuze. De notaris zou eventueel tegelijk nog kunnen controleren of er op de dag van overdracht een andere overdracht heeft plaatsgevonden.

Deze gang van zaken verhoogt de rechtszekerheid bij overdracht en vestiging van zekerheidsrechten op aandelen op naam bij de Nederlandse B.V. en N.V. De GCV is dan ook van mening dat dit de positie van Nederland als vestigingsland voor internationale bedrijven verder zal versterken.

Het is de GCV echter onduidelijk waarom het niet-voldoen aan de verplichting tot inschrijving uiterlijk de volgende werkdag, gestraft wordt met een boete van de *tweede* categorie. De algemene regeling voor het registreren van akten verwijst naar een geldboete van de *eerste* categorie.

De leden van de GCV herkennen het beeld van de aandeelhouder of vennootschap die niet meer weet bij welke notaris de eerdere aandelenoverdracht heeft plaatsgevonden. De daarmee gepaard gaande speurtocht is vaak kostbaar en tijdrovend. Dit register voorkomt na registratie deze zoektocht en zal daarmee inderdaad kostenbesparend werken. De voorgestelde wijze van registratie die gekoppeld is aan het door notarissen reeds gebruikte digitale platform zal de recherchekosten sterk kunnen beperken. Hierbij is het wel noodzakelijk dat de communicatie efficiënt en geautomatiseerd wordt gerealiseerd. Gelet op de ervaring van de KNB met deze processen verwacht de GCV een goede en efficiënte invoering. Vandaar dat de conclusie dat op termijn de baten zullen opwegen tegen de kosten, door de GCV wordt ondersteund.

Inzage CAR

Wat opvalt in de voorgestelde regeling is dat slechts de aandeelhouder zelf ook recht op inzage heeft in het register. Gezien de wetgeving omtrent het inzagerecht van door overheidsorganen gehouden informatie door personen waarvan die gegevens zijn geregistreerd is dit logisch. Echter, de vennootschap dient zelf ook een vennootschappelijk aandeelhoudersregister aan te houden. De GCV acht het wenselijk dat de vennootschap zelf door elke bestuurder het centraal aandeelhoudersregister via een notaris kan laten opvragen. In het voorstel is het onduidelijk of een bestuurder van een B.V. of N.V. een notaris kan verzoeken om het register van haar vennootschap te raadplegen en daarvan een kopie te overhandigen. Daaraan bestaat in de praktijk behoefte nu aandeelhoudersregisters dikwijls zoek zijn of onvolledig zijn. Het komt ook regelmatig voor dat er meerdere aandeelhoudersregisters in omloop zijn van dezelfde vennootschap die alle slechts beperkt zijn bijgewerkt.

Bovendien bestaat er een omweg om aan deze gegevens te komen. Indien het bestuur een algemene vergadering oproept en een notaris vraagt om proces-verbaal te maken dan zal deze notaris in de

uitoefening van zijn functie willen controleren of alle aandeelhouders zijn aangeschreven (en in geval van certificaten met vergaderrechten, eveneens de houders hiervan). Daartoe mag en moet de notaris waarschijnlijk het CAR raadplegen. Met deze omweg kan het bestuur van een vennootschap derhalve een geactualiseerd register verkrijgen indien zij haar eigen aandeelhoudersregister niet kan vinden of er onduidelijkheid bestaat over de juistheid van de geregistreerde gegevens. De GCV meent dat deze weg omslachtig is en pleit daarom voor de mogelijkheid dat elke bestuurder van een B.V. en N.V. een notaris kan verzoeken een geactualiseerd register van het CAR op te vragen. Indien dit in de toelichting kan worden opgenomen, is in deze in de praktijk levende behoefte voorzien.

De GCV juicht het toe dat het voorstel thans bepaalt dat de notaris inzage heeft in het register "ten behoeve van de uitvoering van zijn wettelijke taken en verplichtingen".

Samenloop UBO-register

Al eerder is gesproken over het UBO-register. De GCV heeft in eerdere reacties al kenbaar gemaakt dat zowel de (gedeeltelijke) openbaarheid een bron van zorg is, als het feit dat de gegevens worden verstrekt en geregistreerd zonder toets op de juistheid van de gegevens. In het slechtste geval verwordt het UBO-register dan tot een forse administratieve lastenpost voor goedwillende rechtspersonen, terwijl de betrouwbaarheid van het register en daarmee de bruikbaarheid vervalft omdat malafide partijen onjuiste gegevens verstrekken. Het CAR heeft een ander doel en een andere strekking en is zoals al gemeld in de memorie van toelichting derhalve een belangrijke aanvulling op het UBO-register. Dit pleit ook voor een snelle invoering van deze wetgeving.

Vennootschappelijk aandeelhoudersregister

Naast het UBO-register en het CAR blijft het huidige vennootschappelijk aandeelhoudersregister (artikel 2:85/194 BW), dat wordt bijgehouden door het bestuur van de vennootschap, ongewijzigd bestaan. De GCV neemt aan dat bedoeld is dat het CAR moet worden gezien als een separaat register met een ander doel en dat daardoor het CAR en het vennootschappelijk register naast elkaar kunnen bestaan. Aan de andere kant acht de GCV het raadzaam dat de verhouding tussen deze beide registers duidelijk in de memorie van toelichting wordt toegelicht om discussie daarover in de toekomst te voorkomen. De GCV verwacht dat notarissen zowel het CAR als het vennootschappelijk aandeelhoudersregister zullen raadplegen in een transactie waarbij zij betrokken zijn. De wetgever moet bedenken of dit wenselijk is en, indien deze twee registers naast elkaar blijven bestaan, wat de consequenties zijn in geval van een verschillende inhoud. Uit onze opmerkingen onder het kopje "*Vullen register*" blijkt dat het zal voorkomen dat de registers een verschillende inhoud hebben.

3. Slotopmerkingen

Naast de hiervoor gemaakte opmerkingen meent de GCV dat de wettekst nog een aantal onduidelijkheden laat bestaan. Het grootste deel van de wet bestaat uit delegatiebevoegdheden aan de minister. Omdat een goede automatisering van het register voor een belangrijk deel het succes bepaalt, heeft de GCV er begrip voor dat veel van deze regelingen nog niet geheel geschreven kunnen worden en wacht zij nadere, meer gedetailleerde, regelingen op dit punt in vertrouwen af.

Den Haag, 18 oktober 2018

Bijlage: samenstelling van de GCV

Samenstelling van de Gecombineerde Commissie Vennootschapsrecht:

Prof. mr. M. (Martin) van Olffen, notaris De Brauw Blackstone Westbroek, Amsterdam, voorzitter,
Mr. M.Y.H.J. (Manon) den Boer, notaris DLA Piper, Amsterdam,
Mr. G.C. (Gerco) van Eck, notaris Loyens & Loeff, Rotterdam,
Prof. mr. J.B.S. (Steven) Hijink, advocaat-lid, counsel Stibbe, Amsterdam,
Prof. mr. L.G.H.J. (Louis) Houwen, advocaat Dirkzwager, Nijmegen,
Mr. A.F.J.A. (Fons) Leijten, advocaat Stibbe, Amsterdam,
Mr. F.J. (Frank) Oranje, notaris Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn, Den Haag,
Prof. mr. G.T.M.J. (Geert) Raaijmakers, advocaat NautaDutilh, Amsterdam,
Mr. dr. G.J.C. (Günther) Rensen, notaris-lid, prof. support lawyer Allen & Overy, Amsterdam,
Mr. G.P. (Guido) Roth, advocaat Jones Day, Amsterdam,
Mr. drs. D.A.M.H.W. (Daniella) Strik, advocaat Linklaters, Amsterdam,
Mr. A.H.G. (Arnaud) Wilod Versprille, notaris Olenz, Veenendaal.

Secretariaat:

Mr. C. (Corrie) Heck-Vink,
Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)
Postbus 16020
2500 BA 's-Gravenhage
Tel. 070-3307158
e-mail: c.heck@knb.nl